

Nystart för Västmanland

Tillgänglighet • Hållbarhet • Valfrihet

Region Västmanland - plan och budget 2018-2020.

Förslag från M, L, C och KD till regionfullmäktige 2017-06-20

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	3
2. Målområde ”En drivande och stark utvecklingsaktör”	4
2.1 Regional utveckling	4
2.2 Kommunikationer	4
2.3 Forskning & innovation	5
2.4 Företagsamhet	5
3. Målområde ”En god och jämlik vård och hälsa”	6
3.1 Folkhälsa	6
3.2 Hälsoläget hos västmanlänningarna	6
3.3 Psykisk hälsa	7
3.4 Fysioterapi	7
3.5 Ett gott liv för alla	8
3.6 Flyktingsituationen	8
4. Målområde ”Stolta & engagerade medarbetare & uppdragsgivare”	8
4.1 Personal & arbetsgivarpolitik	9
4.2 Minska beroendet av hyrpersonal	9
4.3 Läkarförsörjning	9
4.4 Kompetensförsörjning	9
4.5 Sjukfrånvaro	9
4.6 Vårdnära service och administration	9
4.7 Säkerställa natt- och helgtjänster	10
5. Målområde ”Nöjda invånare i en attraktiv region”	11
5.1 Frihet och ansvar	11
5.2 Digitalt först!	11
5.3 Kultur & utbildning	11
5.4 Integration	12
5.5 Miljö	12
6. Målområde ”En effektiv verksamhet av god kvalitet”	13
6.1 Digitalisering	13
6.2 Vårdgaranti	13
6.3 Patienter tvingas kvar i vården	13
6.4 Tillgänglig vård i hela länet	14
6.5 Rehabilitering och habilitering	14
6.6 Kost	15
6.7 Folktandvården Västmanland AB	15
7. Målområde ”En stark och uthållig ekonomi”	16
8. Tabeller	17

1. Inledning

Allians för Västmanlands budget för 2018 och plan för perioden 2019-2020 är ett stöd och styrdokument för regionens verksamheter och personal. Vi beskriver våra prioriteringar och politiska ställningstaganden i syfte att en bra verksamhet ska bli bättre och där problem finns föreslår vi lösningar och ger direktiv.

Resultaten som våra verksamheters arbete ska präglas av tillgänglighet, hållbarhet och valfrihet. Det ska visa sig i form av nöjda invånare och personal.

Regionen har problem av många olika slag. Sjuktalet är de högsta i landet, vårdköer och brist på vårdplatser är utmaningar som måste lösas. Ekonomiskt är utmaningarna ökade driftkostnader, hög kostnadsutveckling, dyrare mediciner och utrustning samtidigt som stora investeringar ska göras i fastigheter och lokaler. Andra utmaningar är att säkra kompetensförsörjningen och bryta behovet av hyrpersonal samtidigt som verksamheterna möter nya utmaningar i form av ny teknik och metoder samt nya mediciner.

Samtidigt ökar kraven från staten och dess myndigheter på regionen. Regelverken skärps och blir fler. De administrativa processerna blir allt mer betungande. Den demografiska utvecklingen med allt fler äldre som dessutom lever längre ställer särskilda krav på framförallt hälso- och sjukvården samtidigt som många andra delar av regionens verksamheter påverkas.

Diskussioner pågår i allt större utsträckning om ökad nivåstrukturering och att vissa typer vård och behandling koncentreras till färre enheter. Enligt vår mening är det nödvändigt men ställer även krav på regionen att vara tydlig med vad som ska vara våra "specialiteter" i Region Västmanland. Vi anser att regionen måste vara tydligare och peka ut vilka områden som vi ska ha spetskompetens i för att erbjuda våra invånare, andra regioner och utförare en högkvalitativ vård.

Vi anser att ett framgångsrikt utvecklingsarbete i regionen förutsätter att vi tar vara på de möjligheter som andra utförare såväl privata som andra landsting och regioner svarar för. Allt kan och ska inte drivas av Region Västmanland. Det är med oro som vi nu ser hur regionen återtar t. ex driften av Bergslagssjukhuset i egen regi trots att entreprenören enligt utvärderingar skött sina uppgifter.

Region Västmanland har sedan årsskiftet 2017 en delvis ny roll som företrädare och ansvarig för det regionala planarbetet avseende infrastrukturinvesteringar och utvecklandet av företagsamheten i länet. Det är viktigt att arbetet sker i nära samarbete med länets kommuner. Region Västmanland ska vara ett föredöme när det gäller att främja utvecklingen mot fler företag. Det kan ske bland annat genom att fler verksamheter läggs ut på entreprenad. Vi ser det som en viktig del i ett framgångsrikt jämställdhetsarbete att personer i kvinnodominerade arbetsområden som hälso- och sjukvården ges ökade möjligheter att starta och driva företag.

Tillsammans med andra regioner och landsting pågår ett omfattande arbete med att utveckla kollektivtrafiken i och runt Mälardalen. Vi anser att Region Västmanland ska vara en drivande aktör i arbetet.

Länets invånare får allt större möjligheter att digitalt kommunicera och utbyta information med varandra samtidigt som önskvärda valfrihetsreformer genomförs innebär att hälso- och sjukvården utmanas på ett helt nytt sätt. I allt större utsträckning söker sig invånare till andra vårdgivare såsom "Doktor Kry" och andra alternativa driftformer. Vi föreslår i vår regionplan en serie förslag för att möta och ta vara på utvecklingen, till nytta för våra verksamheter och invånarna.

Regionen står inför stora investeringar i nya lokaler. Nya sjukhusbyggnader planeras i Sala och Köping, nya vårdavdelningar och operationssalar i Västerås. Det rör sig om investeringar på flera miljarder kronor. Dessa investeringar är nödvändiga och försätter att det är ordning och reda i regionens ekonomi.

Västerås 29 maj 2017

För respektive partigrupp

Tomas Högström (M)
Helena Hagberg (L)
Birgitta Andersson (C)
Malin Gabrielsson (KD)

2. Målområde ”En drivande och stark utvecklingsaktör”

2.1 Regional utveckling

1 januari 2017 ombildades Landstinget Västmanland till Region Västmanland, med ett tydligare uppdrag och en större roll som regional utvecklingsaktör. Förändringen innebär att det regionala utvecklingsansvaret åläggs Region Västmanland. Här ingår t ex ansvaret för och arbetet med länets gemensamma regionala utvecklingsplan (RUP).

Att etablera samarbete med andra landsting och regioner är betydelsefullt för Västmanlands utveckling. Förslaget om att dela in Sverige i större regioner har fallit. Allians för Västmanland utgår från att förslag kommer inom kort för hur en mer enhetlig indelning av statens ansvarsområden ska se ut.

Västmanland är en del av en arbetsmarknadsregion där rörligheten avseende kompetens och företag ökar. Länets största utmaning är kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Det är av stor betydelse att länets olika aktörer; Länsstyrelsen, privata företag, organisationer, högskola och andra utbildare, region och kommuner samarbetar för att trygga kompetensförsörjningen.

De områden som prioriterats för länet i nuvarande överenskommelse inom Affärsplan Västmanland är: energi, automation, järnväg samt hälsa och välfärd. Dessa affärsområden har främst koppling till staden. Affärsplanen bör kompletteras med ytterligare affärsområde med koppling till landsbygden förslagsvis de gröna näringarna och turism.

Alliansen vill även se att en livsmedelsstrategi tas fram för att skapa förutsättningar för en ökad och mer konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i länet.

För att skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt i hela länet vill Allians för Västmanland att beslut ska landsbygdsäkras. Att väva in landsbygdsperspektivet i beslutsprocessen är viktigt för att hela länet ska leva. Genom att stödja och utveckla gröna idéer och grön omställning banar regionen väg för att Västmanland ska uppnå nationella och internationella miljömål.

För att länet inte ska halka efter när det gäller den digitala utvecklingen måste Region Västmanland ta sitt ansvar för att hela länet får en bredbandsutbyggnad av god kvalitet. Inte minst för att möta den utveckling som idag finns angående e-hälsa.

Ytterligare ett område som kräver digitalt ledarskap är att möjliggöra ”en patient – en journal”. Ett sådant system skulle effektivisera vården väsentligt och ge invånarna en mer trygg och säker vård. Det är redan idag möjligt att ge länets kommuner tillgång till samma journalsystem som sjukvården i Region Västmanland använder, Cosmic. Här är dialog och samsyn med kommunerna avgörande. De ekonomiska konsekvenserna har stor betydelse. Därför vill vi att Region Västmanland utreder och kartlägger kostnader och konsekvenser för att öppna Cosmic för samtliga kommuner i länet.

2.1.1 Upphandling ska stärka den regionala tillväxten

Region Västmanland upphandlar årligen tillsammans med Landstinget Sörmland för cirka fyra miljarder kronor. En väldigt stor summa som gör regionen till en stor och stor aktör på marknaden.

Att vara stor har sina fördelar och används dessa fördelar rätt, kan många av de fyra miljarderna bidra till stärkt regional tillväxt. Att upphandla innovativt och med regional förankring stärker det regionala näringslivet med fler växande företag och arbetstillfällen som följd.

En viktig del för upphandlingsenheten är att sprida kunskap och göra anställda inom regionens verksamheter till bättre inköpare. För att ytterligare förstärka detta arbete vill vi att en internutbildning om upphandling och affärs-mässighet tas fram.

Region Västmanland har ett digitalt inköpssystem, e-handel. Enligt uppgifter finnas goda möjligheter att förbättra rutiner och arbete med E-handel men det förutsätter byte av system. Vi vill därför utvärdera nuvarande lösning.

Civilsamhället, t ex studieförbund och föreningar, skulle kunna bidra till den regionala tillväxten på ett bättre sätt med hjälp av tydligare och mer långsiktiga överenskommelser. Inte minst inom området integration, men även för att bryta ensamhet, förbättra den psykiska hälsan och hjälpa till med övergången till ett mer digitalt samhälle. Vi vill därför att en regional överenskommelse upprättas mellan Region Västmanland och länets civilsamhälle.

2.1.2 Europeiska Unionen

Länets relationer med länder, organisationer och företag blir allt mer omfattande. Många av regionens anställda har sitt ursprung i EU:s medlemsländer. I takt med att invånarna får kunskap och möjligheter om vård i andra länder kommer antalet patienter som söker andra lösningar än regiondriven vård att öka. Många av patienterna kommer att söka sig till ett annat EU-land för vård. Vi har samtidigt utbildningssamarbetet med andra länders universitet, exempelvis Wrocław i Polen. Alliansen anser att Region Västmanlands strategiska arbetet med EU-frågor behöver tydliggöras.

Allians för Västmanland ser stora möjligheter för regionen att söka EU-medel för att på så sätt finansiera kompetensutveckling av anställda. Genom att aktivt arbeta mot EU:s socialfond och andra program för utvecklingsmedel kan landstinget plocka hem medel i större utsträckning. Det finns också stora fördelar att bättre ta vara på samsamarbetsmöjligheter med kommunerna för att också stärka regionens som kommunernas utvecklingsarbete. En tjänst bör därför inrättas med inriktning på att söka EU-medel. Tjänsten ska på sikt finansiera sig själv genom de inkomna medlen.

2.2 Kommunikationer

Utvecklade kommunikationer är A och O i att ge länets invånare, företag och inte minst region och kommuner

de bästa förutsättningar att utvecklas positivt.

Allians för Västmanland och landstingen runt Mälaren arbetar för att bygga upp ett storregionalt trafiksystem. De deltagande regionerna/ landstingen är överens om att utveckla samarbetet ytterligare. Upphandling för inköp av tåg, uppförande av depåer, införande av gemensamt biljettsystem och gemensamt ledningssystem pågår. Betydande satsningar görs för att förbättra kollektivtrafiken i länets kommuner och i länet. Nya biogasdrivna bussar, nya busslinjer och ökad turtäthet är några av nyheterna. Resenärerna i Västmanland ger kollektivtrafiken i länet mycket gott betyg, vilket är ett bevis på att arbetet och satsningarna varit framgångsrika.

Ett viktigt område som får allt större betydelse är hur växlingen mellan olika färdmedel sker. Exempelvis buss och cykel, eller bil och tåg. Detta är särskilt viktigt för pendlare. För att underlätta för västmanländska pendlare vill vi undersöka möjligheten till kombinerade biljetter för buss/tåg och parkeringsplats.

Det är viktigt att kollektivtrafiken tar vara på och den digitala utvecklingen vad det gäller kundens möjligheter att enkelt köpa sina biljetter. Ett exempel är att alla biljetter ska vara möjliga att ha i dator eller mobiltelefon. Av stor betydelse för regionen är att utbyggnaden av motorväg mellan Västerås och Köping. De fördröjningar som varit när det gäller att höja standarden efter E18 till motorväg är oacceptabel.

Region Västmanland måste intensifiera arbetet med att få till stånd en spårlösning vid Brattheden. Väl fungerande spårbunden trafik mellan Stockholm och Västmanland är av strategisk betydelse för länet. Långsiktigt är målet – fyrspår mellan Västerås och Stockholm.

2.3 Forskning & innovation

Det är glädjande att konstatera att regionen tar personals idéer kring innovation och utveckling på stort allvar. Genom att permanenta projektet som hette Innovations-slussen och som nu heter LTV Innovation ges hjälp och stöd till att utveckla idéer, testmiljöer och andra specifika projekt. Till ändamålet avsätter Allians för Västmanland två miljoner kronor per år under planperioden.

Att det bedrivs forskning inom regionen är viktigt ur många aspekter. Det handlar om att bidra till den medicinska utvecklingen, men främst för att regionen ska vara en attraktiv arbetsgivare och för att vården i Västmanland ska bedrivas på ett säkert sätt. Det är av största vikt att forskningens resultat kommer patienterna till

gagn. Mer behöver göras för att dels sprida ny kunskap men också för att fasa ut gamla metoder.

Lärcentrum är en viktig länk i att träna personalen i att använda de senaste metoderna. Ett annat sätt är att forskare kombinerar forskning med kliniskt arbete i vården inom en sk postdoc-tjänst. Allians för Västmanland föreslår inrättande av ytterligare två post doc-tjänster, en för vardera primärvård och psykiatri.

Vidare anser Allians för Västmanland att det är nödvändigt med den översyn av organisation som pågår av utbildningsverksamheten och förutsätter att den nya organisationen kommer att placera kunskapsutvecklingen mer centralt i verksamheten.

2.4 Företagsamhet

Länet har av tradition en låg andel företagare – inte minst när det gäller kvinnor. Företagen och de arbetstillfällena som där skapas lägger grunden för vår tillväxt och välfärd. Därför är det av mycket stor vikt att det finns ett gott företagsklimat i Västmanland. I ett län som är så högt präglad av export och turism behöver ambitionerna för länets internationella samarbete tydliggöras inom fler områden.

Kvinnorna i Västmanland arbetar i högre utsträckning än i andra län inom offentlig sektor. I många kommuner är de dessutom hänvisade till en enda arbetsgivare. Det är några av anledningarna till att kvinnor tjänar 10 000-tals kronor mindre än männen varje år, vilket dessutom påverkar deras pension negativt.

Regionen har möjlighet att påverka detta genom att dels införa vårdval inom vissa verksamhetsområden, exempelvis primärvården, för att göra det möjligt att starta företag inom detta område, men också för att kvinnor ska få fler arbetsgivare att välja mellan.

Regionen har också möjlighet att via exempelvis Almi stimulera och hjälpa kvinnor att komma igång med sin företagsamhet, men också genom att inkludera ytterligare prioriterat affärsområde för länet, exempelvis turism.

Förslag till beslut:

- Att Region Västmanland utreder och kartlägger kostnader och konsekvenser för att öppna Cosmic för samtliga kommuner i länet
- Att inleda en dialog med högskolan gällande översyn av sjuksköterskeutbildningen
- Att en internutbildning om upphandling och affärsmässighet inrättas
- Att inrätta två post-doc tjänster och för ändamålet avsätta 2 mkr
- Att avsätta 2 mkr till LTV Innovation
- Att en tjänst inrättas med inriktning på att söka EU-medel
- Att utdela 1 mkr årligen ur forskningsfonden
- Att en regional överenskommelse upprättas mellan Region Västmanland och länets civilsamhälle.
- Att Region Västmanland tar en ledande roll för digitalisering

Förslag till beslut:

- Att länets ambitioner med EU-samarbetet tydliggörs
- Att en livsmedelsstrategi tas fram för att öka länets livsmedelsproduktion
- Att avsätta 0,5 mkr för en regional överenskommelse med civilsamhället

3. Målområde ”En god och jämlik vård och hälsa”

3.1 Folkhälsa

Människors lika rätt och värde är utgångspunkt för ett målmedvetet folkhälsoarbete. För att regionen ska klara att vara en av de främsta i landet, behövs en allmänt förbättrad folkhälsa. Regionen bör ge det stöd som den enskilde behöver för att kunna leva ett gott och hälsosamt liv. Folkhälsoarbete syftar till att genom generella insatser främja hälsa och förebygga fysisk-, psykisk- och social ohälsa. Regionens arbete med folkhälsa sker både på en övergripande nivå och genom olika verksamheter som följer hälsoutvecklingen, forskar, utvecklar nya arbetssätt och samverkar med andra organisationer för att positivt påverka livssituationen för länets invånare.

3.2 Hälsoläget hos västmanlänningarna

Det finns en lång tradition av generella och allmänna hälsoundersökningar i Sverige vilket ökar jämlikheten i hälsa - exempelvis vaccinationsprogram, skolhälsovård, aortascreening, cellprov och mammografi. Det finns en utmaning i hur satsningarna ska riktas - antingen mot specifika grupper eller generellt. Här är evidens och hälsoekonomiska beräkningar viktiga att ta med i underlag

för beslut liksom de specifika utmaningar som finns när det gäller just Västmanland.

Hälsoutvecklingen i Sverige är generellt sett god, men det finns stora sociala och regionala skillnader. Några av de allvarligaste hoten mot folkhälsan är alkohol, tobak, narkotika, övervikt och brist på motion. Västmanland skiljer sig från övriga delar av landet när det gäller andelen vuxna med fetma, som är högre hos länets invånare än i riket i övrigt och att graden av övervikt har ökat. Även förekomsten av högt blodtryck är vanligare i Västmanland. Det är en utmaning för regionen att kunna erbjuda alla invånare jämlik vård när skillnader i befolkningens hälsa beror på var man bor eller vilken socioekonomisk grupp man tillhör.

Medellivslängden fortsätter att öka och det är framför allt generationen som är född på 1940-talet som har haft den bästa hälsoutvecklingen. Den viktigaste orsaken till att medellivslängden ökat är att dödligheten minskat i hjärt- och kärlsjukdomar, som varit den vanligaste dödsorsaken efter cancer.

Minskningen har varit snabbare bland män och könsskillnaderna i dödlighet har minskat. Personer med kort utbildning har i de flesta avseenden sämst hälsa och skillnaderna i dödlighet mellan grupper med olika utbildningsbakgrund har ökat. Regionen måste utarbeta en långsiktig handlingsplan för att bättre kunna hantera den demografiska utvecklingen och framtidens vårdbehov. Statens folkhälsoinstitut har tagit fram fyra framgångsfaktorer som främjar äldres folkhälsa. Dessa är: social gemenskap och stöd, meningsfullhet, fysisk aktivitet samt goda matvanor. Region Västmanland ska sträva efter att arbeta aktivt med dessa fyra hörnstenar i samverkan med länets kommuner.

Hälsan i länet är ojämlik, inte minst mellan kvinnor och män. Även socioekonomiska resurser är ojämnt fördelade mellan kvinnor och män. Kvinnor i Västmanland arbetar i mycket stor utsträckning inom offentlig sektor där deltid är vanligt. Män arbetar företrädesvis inom näringslivet eller som egna företagare. Ekonomin har stor inverkan på hälsa. Att öppna upp för möjligheten att starta företag inom vård- och omsorgs är viktigt för att ge kvinnor och män lika goda ekonomiska förutsättningar, som i sin tur kan jämna ut skillnaderna i hälsa. Region Västmanland behöver aktivt verka för att erbjuda ett företagsklimat som främjar etablering av vård- och omsorgsföretag.

Att det förebyggande arbetet likväl som det akuta arbetet runt våld i nära relationer fortsätter prioriteras, är en självklarhet i en region som ska vara bland de främsta.

I undersökningen Liv Hälsa Ung 2017 redovisas färskasiffror att den negativa trenden kring försämring av ungas hälsa fortsätter. Skoltrivseln, som mellan 2006 och 2014 ökade, har nu vänt och det är särskilt elever i årskurs 9 som uttrycker att trivseln i skolan har minskat. Värt att notera att den minskningen liknar den för det allmänna måendet, en koppling viktig att utreda ytterligare. Det finns även en oroande trend nationellt och så även i Västmanland gällande ätstörningar och fetma. Att involvera såväl föräldrar som ungdomar i hälsoarbetet är en nyckelfaktor för att vända trenden. Det förebyggande arbetet bör tydligt riktas in på kost-, motions- och sömnvanor.

3.3 Psykisk hälsa

Ungdomsmottagningarna i länets alla kommuner är en viktig resurs för att ge ungdomar stöd på rätt nivå. Det är angeläget att tillgängligheten till länets ungdomsmottagningar ökar. Barn- och ungdomspsykiatri har under senare tid genomlidit en stor organisationsförändring, som inneburit att specialistpsykiatri lagts ned. Barn- och ungdomshälsan som tidigare fanns på flera ställen i länet har centraliserats. Flera av BUP:s mottagningar i länet har svårt med bemanning och köerna för utredning i Västerås växer. Vi ser med stor oro på framtiden för den västmanländska barn- och ungdomspsykiatri.

3.4 Fysioterapi

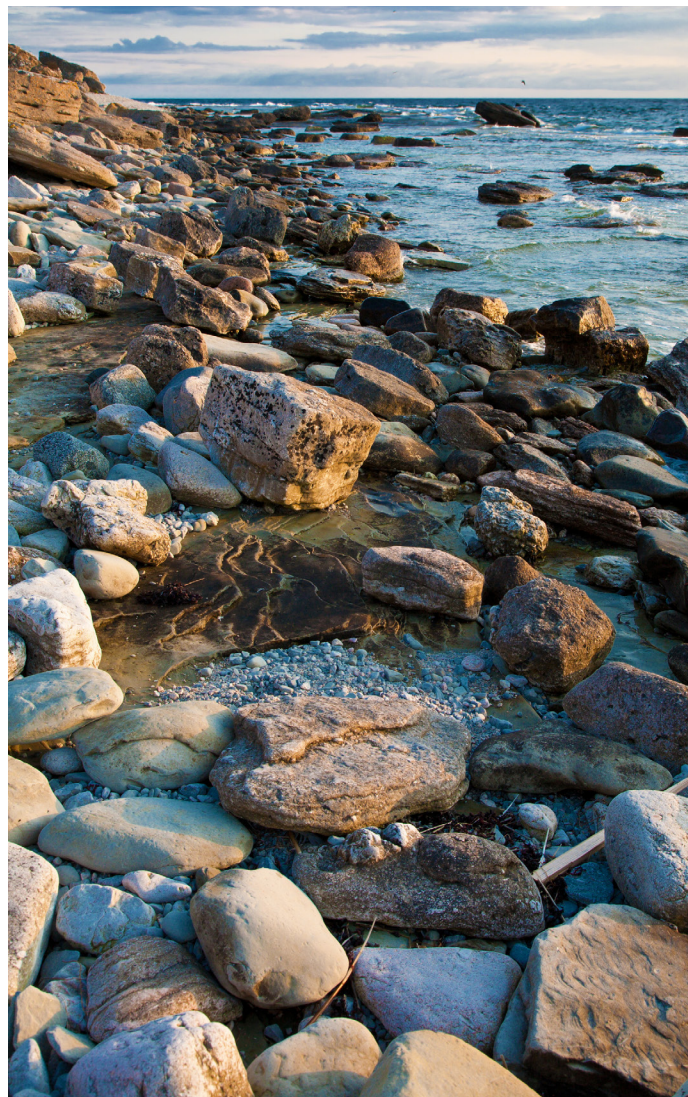
Fysioterapeuternas potential i det förebyggande arbetet behöver tas tillvara bättre. Deras kompetens är central när det gäller rehab- och habilitering. Det ska vara enkelt att ta kontakt med en fysioterapeut, oberoende vilket behov man har. Därför vill vi införa LOV för fysiotera-

peuter inom primärvården. Detta står i kontrast mot de regionledningens beslut att tvinga fysioterapeuterna att ansluta sig till en vårdcentral. Vi vill ge fysioterapeuterna möjlighet att själva driva sin verksamhet i nära samarbete med primärvården.

Människan har såväl kroppsliga som själsliga och existentiella behov. Denna helhetssyn på mänskliga behov är en viktig del av Allians för Västmanlands folkhälsopolitik. Vi anser att ett bra bemötande, anhörigas delaktighet och kultur spelar stor roll för patienters tillfrisknande, hälsa och välbefinnande.

Att sjukvård kostar mycket är ingen nyhet. Besök hos hälso- och sjukvården är oftast förenat med en egenavgift. Men i en del fall tas ingen avgift ut, i andra tas en felaktig avgift. Därför behövs en översyn av avgiftssystemen i dess helhet. I översynen bör en genomgång av möjligheten till självfinansiering av ingrepp som inte är medicinskt motiverade ingå.

Civilsamhället och studieförbunden är naturliga samverkanspartner och en resurs som kan utnyttjas på ett mycket bättre sätt, inte minst när det gäller att ge barn och unga bättre förutsättningar till såväl bättre fysisk som psykisk hälsa. Idrottsrörelsen erbjuder redan idag möjlighet till en aktiv fritid för barn och unga, men mer arbete och resurser krävs för att vända trenden med övervikt, sömnproblem och stillasittande.

3.3 Ett gott liv för alla

Region Västmanland har under flertalet år arbetat utifrån visionen "ett gott liv för alla". Detta perspektiv är inte minst viktigt när det gäller personer med funktionsnedsättning, för människor som lever med kroniska sjukdomar och smärta, för de som genomgått svåra behandlingar och trauman eller för de som befinner sig i livets slut. Svensk vård är fantastisk när det gäller att bota, så även den västmanländska, men när det gäller rehabilitering/rehabilitering och den palliativa vården finns det fortsatt stora utmaningar. Idag finns ingen sammanhållen rehabkedja för personer med kroniska sjukdomar. Det är lätt att patienter som inte längre befinner sig i akut behov av behandling prioriteras ned när resurserna är knappa. Det är att tänka alltför kortsiktigt, de ekonomiska vinsterna med en god rehab- och rehabilitering finns på lite längre sikt för regionen.

Vi tror att det finns en stor potential i att förbättra vården för dessa personer dels genom att involvera patienterna mer via e-hälsotjänster och dels hjälp till självhjälp genom att bättre ta tillvara de resurser och kunskaper civilsamhället erbjuder olika patientgrupper. Men det handlar också om att prioritera mer resurser till den här gruppen patienter, t ex när det gäller eftervård för stroke och cancer.

3.4 Flyktingsituationen

Under 2015 och 2016 kom ett stort antal flyktingar till Västmanland, vilket ledde till att behovet av hälso- och sjukvårdsinsatser som riktades mot asylsökande och nyanlända ökade. En stor andel av flyktingarna placerades i de norra länsdelarna med ett ökat tryck på såväl de verksamheter som regionen ansvarar för som de som kommunerna driver. Under 2017 minskade antalet nyanlända och de verksamheter som byggts upp för att klara flyktingströmmen behöver nu anpassas till rådande förutsättningar. Fortsatt finns stort hälso- och sjukvårdsbehov hos de nyanlända, inte minst för den psykiska ohälsa många har samt dålig tandstatus. En långsiktig planering behövs för att säkerställa den vård som kommer att behövas längre fram.

4. Målområde "Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare"

4.1 Personal- och arbetsgivarepolitik

Utmaningarna för Region Västmanland när det gäller personalförsörjning är många och stora. Konkurrenten om kvalificerad personal inom hälso- och sjukvård ökar. Det är då inte bara regioner och landsting som konkurrerar om samma personalgrupper. Den privat drivna hälso- och sjukvården är ytterligare en konkurrent. Konkurrenten mellan olika aktörer visar sig i form olika anställnings- och löneformer, arbetstider och möjligheter att utvecklas i respektive yrke. Samtidigt väljer många med en utbildningsbakgrund i vården att söka sig till andra yrkesområden. Ska regionen vara intressant ur ett rekryteringsperspektiv räcker det inte bara med de lönesatningar som på initiativ från Allians för Västmanland gjorts i regionen. Det är mycket en ledningsfråga. Finns förslag och initiativ från ledningen för regionen när det gäller att bryta nya vägar och skapa en attraktiv region att arbeta i? Vi anser att mycket är gjort och att mycket återstår att göra.

Förslag till beslut:

- Inför valfrihet för fysioterapeuter inom primärvården
- Att låta studieförbunden och idrottsrörelsen bidra i arbetet för en bättre fysisk och psykisk hälsa hos barn och unga
- Aktivt verka för att erbjuda ett företagsklimat som främjar etablering av vård- och omsorgsföretag
- Att säkerställa jämlik tillgång till BUP i länet
- Att göra en översyn av avgiftssystemet

4.2 Minska beroendet av hyrpersonal

Att regionen i dag dras med stora personalrekryteringsproblem är ingen hemlighet. Behovet av hyrpersonal inom de båda vårdande förvaltningarna har ständigt ökat under de senaste åren. Under 2015 betalade Region Västmanland drygt 162 miljoner kronor för hyrpersonal, vilket var en ökning med 29 procent jämfört med 2014. Den kostnaden fortsatte att öka även under 2016 med 198,5 miljoner kronor för hyrpersonal vilket motsvarar 23 procent i ökning på ett år. Det här är inte en utveckling som är acceptabel.

Regionen har en viktig uppgift i att ta reda på de bakomliggande faktorerna till varför många lämnar regionen för att istället börja arbeta hos privata hyrpersonalbolag eller söka sig till andra arbeten. Det är också viktigt att ta reda på vilka de största anledningarna är till att söka sig hit, så att de blir kända och spridda i hela organisationen.

Det pågår ett arbete genom SKL där landstingen gemensamt ska försöka fasa ut hyrläkarna från psykiatrin. Allians i Västmanland anser att vår region ska vara pådrivande i det arbetet.

Dessutom så ingår Region Västmanland nu tillsammans med andra landsting i ett nationellt projekt, som drivs av SKL, för att ta fram en tidsplan för att nå ett oberoende av inhyrd personal. Förutsättningen för att det ska lyckas är att alla håller sig till överenskommelsen. Om inte så får det förödande konsekvenser för hela projektet, vilket drabbar såväl personal som patienter.

Det är också viktigt att redan nu kommunicera vilka konsekvenser ett hyrpersonalstopp faktiskt kan få för patienterna om man inte lyckas med ambitionen att ersätta hyrpersonalen med egen fast anställd personal.

4.3 Läkarförsörjning

Inom primärvården och psykiatrin är det brist på specialistutbildade läkare. En viktig personalpolitisk åtgärd är att tillvarata den kompetens som nyanlända har.

Allians i Västmanland har i tidigare landstingsplaner kommit med förslag om hur det kan se ut, med särskilda satsningar på validering av utbildning och snabbspår av SFI där fokus legat på att lära sig svenska med inriktning på medicin.

Som ett led i att försöka få läkare, utbildade inom EU, att välja att arbeta inom dessa två specialiteter har en särskild satsning gjorts där fyra introduktionstjänster per år har inrättats. Syftet är att ge dessa läkare den komplettering som behövs för att de sedan ska kunna söka vidare till specialistutbildningen för sitt valda område. Dessutom görs en satsning på att generellt utöka antalet AT-tjänster för hela sjukvården under planperioden. Antalet inrättade AT-tjänster i de olika landstingen se dessvärre väldigt olika ut. Ett initiativ bör tas om en jämnare fördelning av AT-tjänster över hela landet.

4.4 Kompetensförsörjning

Personalen är sjukvårdens viktigaste resurs. Kompetent och kunnig personal som trivs på sin arbetsplats är helt avgörande för att regionen ska kunna erbjuda västmanlänningarna en god och kvalitativ bra vård och service. För att personalen ska trivas och vilja vara kvar i sjukvården är det viktigt att satsa på kompetensutveckling. Det handlar om kompetensutveckling såväl inom profession som i ledar- och chefskap.

Alliansen föreslår att två post-doc tjänster inrättas. En, för var och en av områdena, primärvård och psykiatri samt utökning av antalet ST-tjänster. Detta som ett led i skapa nya utvecklande möjligheter för anställda.

Regionen ska ta vara på och utveckla den kompetens som finns hos personalen samt prioritera ledarskapskompetens vid rekrytering till chefstjänster.

Allians för Västmanland vill också göra det enklare och flexiblere att ha delade tjänster mellan olika avdelningar på sjukhusen så att en sjuksköterska exempelvis kan jobba halvtid på en vårdavdelning och halvtid någon annanstans. Alliansen vill ha en gemensam modell avseende utbildning för specialistsjuksköterskor.

4.5 Sjukfrånvaro

Det är mycket oroande att konstatera att sjukfrånvaron i Region Västmanland ökar dramatiskt och att frisknärvaron minskar. Sjukfrånvaron i vår region är högst bland landets regioner och landsting.

Mellan 2012 och 2016 ökade den totala sjukfrånvaron från 5,5 till 7,2 procent. Alliansen vill därför göra en djupare analys för att hitta orsakerna till varför sjuktalen ökar.

Allians för Västmanland föreslår också att man analyserar hur stor del av sjukfrånvaron som kan härledas till arbetsmiljön. Om det tydligt kan redovisas att exempelvis arbetsmiljöproblem är en faktor som bidragit till ökade sjukskrivningarna är det lättare för regionen att vidta rätt åtgärder. För att frigöra dyrbar tid som tas av ansvarig chef i samband med sjukskrivningar så vill Alliansen i Västmanland satsa på en mer samordnad funktion vid sjukfrånvaro. Från första sjukdag finns en person som håller kontinuerlig kontakt och stödjer den sjukskrivna. En funktion som regionen antingen bedriver själv eller på uppdrag från ett företag utifrån. Det finns idag flera goda exempel på liknade uppdrag.

4.6 Vårdnära administration & service

Regionen måste ge de bästa förutsättningarna för vårdpersonalen att använda sina yrkeskunskaper. Vårdnära service, VNS, är ett sätt att omfördela arbetsuppgifter mellan olika yrkesgrupper i vården så att rätt personalgrupp gör rätt uppgifter. Vårdpersonal ska inte svara för arbetsuppgifter som inte kräver medicinsk utbildning. De uppgifterna ska andra yrkesgrupper svara för. Rätt personalgrupp ska utföra rätt arbetsuppgifter.

När vårdnära service införs så kan det leda till att situationer uppstår som innebär att personal blir framtagna arbetsuppgifter som för många har varit en självklarhet under en rad av år. Det är därför av yttersta vikt att arbetsbeskrivningar och en tydlig gränsdragning för vem som gör vad finns samt att alla berörda är väl införstådda med vad förändringarna innebär.

En viktig faktor för att införa VNS är att det ska leda till en effektivare organisation. Det finns dock anledning att lyfta fram den ledningsproblematik som verkar uppstå mellan beställare och utförare. Vi ser tyvärr tydliga brister i kommunikation och beskrivningar av effekterna mellan verksamhetsföreträdare. Det saknas klara riktlinjer och färdiga modeller att utgå ifrån. För att se resultat behöver Region Västmanland tydliggöra uppdraget och de ekonomiska konsekvenserna vid införandet av VNS.

4.7 Säkerställa natt- och helgtjänster

Rätten att själv få välja tjänstgöringsgrad är en viktig frihetsreform.

Vi vill gå ett steg längre och anser att möjligheten för personal som önskar arbeta bestämda tider och veckoarbetespass ska tillgodoses i ökad utsträckning. Därför vill vi fortsätta erbjuda dem som vill möjligheten till renodlade natttjänster. Ett viktigt steg på rätt väg och helt i enlighet med ett tidigare alliansförslag, är att alla medarbetare nu ges möjlighet att arbeta heltid om man så önskar.

Rotationstjänstgöring ska även fortsättningsvis vara möjlig för den som så önskar.

Vi lägger också förslag om att höja den särskilda nattersättningen.

Förslag till beslut:

- Att avsätta 6,3 mkr per år under planperioden som utvecklingsmedel för god läkarförsörjning
- Att avsätta 3 mkr för inrättande av fler platser för specialisttjänstgöring (ST) i Region Västmanland.
- Att avsätta 28,4 mkr under 2018, totalt 91,4 under planperioden för en personalpolitisk satsning inklusive löner och förmåner
- Att upprätta landstingsövergripande rutiner för att säkra kontinuitet i vården trots hyrläkare
- Att säkerställa möjligheten att arbeta enbart natt mot särskild ersättning
- Att tydliggöra uppdraget och de ekonomiska konsekvenserna av vårdnära service
- Att verka för att ledarskapskompetens premieras vid chefsrekrytering
- Att analysera hur stor del av sjukfrånvaron som kan härledas till arbetsmiljön
- Att tillsätta en rehabiliteringssamordnare som kontakter sjukskriven personal

5. Målområde ”Nöjda invånare i en attraktiv region”

5.1 Frihet och ansvar

Det är uppenbart att allt fler invånare uppskattar och allt mer tar för givet möjligheten att välja själv. Det är nu fler som lämnar Västmanland för att få specialistvård än som aktivt väljer att komma hit från ett annat län. I Västmanland finns fler privata vårdcentraler än i andra län – vilket också ökar valfriheten. Vi välkomnar rörlighet och frihet att välja. Det främjar utveckling och gör att fler invånare är nöjda och att Region Västmanland blir mer attraktiv.

Med frihet följer ansvar. Ansvar hos den som väljer. Ansvar hos entreprenörer att följa överenskommelser. Och ansvar hos Region Västmanland för att upprätta hållbara villkor och att kontrollera kvalitet. Hos regionen finns också ett ansvar att hjälpa de som av olika skäl inte själva kan välja.

Region Västmanland behöver tänka nytt, prioritera mer och samarbeta bättre för att klara konkurrens och rörlighet över gränser. De allra flesta vill helst ha sin vård i sitt hemlän så nära som möjligt. Att hålla ner köerna är i detta sammanhang en av de absolut viktigaste faktorerna.

För att undvika att besökstider går till spillo då patienter haft svårt att avboka sin tid föreslår vi en central funktion för avbokning av vårdbesök, förslagsvis via hemsidan och regionens kontaktcenter.

5.2 Digitalt först!

Efterfrågan på e-hälsotjänster ökar och invånarnas förväntningar och krav blir allt större på vad de önskar kunna göra via sin dator eller telefon. Exempel på etjänster inom vården är att kunna förnya recept, boka om besökstid, få sjukintyg, virtuella vårdbesök, chatt med läkare och att kunna följa remissens väg. Rätt använt kan den tekniska utvecklingen ge ett mer effektivt vårdutbud och en ökad patientmedverkan.

Målsättningen ska vara digitalt först - det vill säga digitala tjänster ska vara förstahandsalternativ vid utveckling av kontakter med medborgare och företag. Det gäller vård, kollektivtrafik och kultur. Den digitala samverkan och samsynen över organisationsgränserna behöver öka inom länet och över nationen. Det innebär att även landstinget behöver anpassa sig till nationella överenskommelser och system, det vill säga sätta nationens gemensamma behov framför de egna. Här finns i dag brister i landstinget, vilket leder till dubbelarbete och bortkastade resurser. Ett prioriteringsarbete behöver göras inom vården för att ta bort gamla IT-system med höga drift- och underhållskostnader och samtidigt ge plats för nya mer standardiserade lösningar.

Ett beslut har fattats om en länsgemensam digitala agenda. Det ska inte råda minsta tvivel om att Region Västmanland tagit på sig ledarskapet i denna viktiga fråga, där dialog och samarbetet med länets kommuner är den viktigaste faktorn. För att alla ska kunna hänga med i den digitala utvecklingen, utan att tempot sänks, vill vi se ett samarbete med brukarföreningar, studieförbund och biblioteken. Vi tror en länsgemensam support för samtliga

e-tjänster skulle vara bra för i länet. Det ska vara enkelt att använda e-tjänsterna.

Utvecklingen mot ett större utbud av e-hälsotjänster ska vara långsiktigt hållbar, och utgångspunkten ska vara medborgarnas och vårdens behov snarare än IT-verksamhetens. Vi anser att mätetal som mäter digitaliseringens nyttoeffekter och bidrag till verksamhetsutvecklingen ska tas fram och kompletteras med mål för verksamheten. Verksamhetsinvesteringar som inte är digitala och strävar mot standardiserade system bör prioriteras ner. Att personalen är med på den digitala omställningen och ges möjlighet till utbildning är en förutsättning för säkerhet och effektivitet – därför vill vi införa ett personligt e-mål för samtliga medarbetare.

5.3 Kultur & utbildning

Länets kulturliv har betydelse för hälsa, för sammanhållning och för länets tillväxt. Kulturen spelar roll för länets attraktivitet. Regionens engagemang och ekonomiska stöd till olika kulturformer bland annat teater, musik och idrott är därför välmotiverade. Kulturupplevelser får inte vara en isolerad företeelse för några få. Tillgänglighet till kultur måste vara enkel, även för de som befinner sig i regionens slutenvård. Att stärka kontaktytorna mellan kultur och näringsliv är angeläget för att minska kulturlevets beroende av stöd från den offentliga sektorn. Det finns en stor potential i att stärka den kreativa näringen i länet – inte minst för att öka mångfalden på arbetsmarknaden som idag domineras av teknik och offentlig sektor. Vi föreslår införande av så kallad crowdfunding inom kulturverksamheten. Det är en modern metod att finansiera projekt och idéer genom att söka donationer från många små finansiärer via crowdfunding-plattformar på nätet. På detta sätt kan kulturproducenter nå ut till sin tilltänkta publik och söka forskottsbetalning och ekonomiskt stöd för att genomföra sin idé.

Att ungdomarnas psykiska ohälsa växer är en trend som behöver tas på större allvar. För mycket stillasittande och för lite sömn är också oroande tendenser. Region Västmanland bör även inom området kultur anamma tanke-sättet ”digitalt först” och möta ungdomarna på de arenor de redan befinner sig. Projektet Läget har visat att kultur är en viktig kanal för att nå ungdomarna. Vi vill att länets kulturplan kompletteras med mål vad gäller e-sportens utveckling, och hitta vägar att stimulera e-sportens arrangörer att skapa hälsosamma platser för länets ungdomar.

I genomsnitt är utbildningsnivån i Västmanland låg. Samtidigt finns i länet också världsledande kompetens. För att länet ska vara attraktivt för näringslivet krävs att här finns kompetens att anställa, samtidigt spelar utbildningsnivå och möjlighet till anställning också stor roll för den enskilde individens hälsa. Det är därför angeläget med satsningar som säkerställer att fler klarar grundskola och gymnasium. Regionen kan bidra till att fler klarar skolan genom att vården samverkar på ett bättre sätt med skola och föräldrar.

Tärna Folkhögskola och studieförbunden är viktiga arenor för att stödja folkbildningen. Verksamheten på Tärna kan utvecklas i samarbete med exempelvis arbetsförmedling, migrationsverket och närliggande kommuner. Det är också viktigt att elever som har haft problem med att klara sin skolgång får en andra chans att fullfölja sin utbildning. Regionen ska arbeta för att samarbetet mellan kommunerna och folkhögskolan förbättras.

Det är viktigt för länet att regionens samarbete med Mälardalens Högskola utvecklas. Högskolan med sin stora sjuksköterskeutbildning betyder mycket för regionens förutsättningar att rekrytera personal, men även för att motverka bristande matchning på arbetsmarknaden.

5.4 Integration

Under de senaste åren har ett stort antal flyktingar kommit till Sverige och Västmanland. Många blir kvar och kan utgöra ett välkommet tillskott av arbetskraft – under förutsättning att vi lyckas med integreringen.

Region Västmanland bör i samarbete med länets kommuner och länsstyrelsen söka efter goda exempel på vilka modeller för integrering som visat sig fungera bäst.

I Köping pågår ett sk snabbspår för personer med legitimerad vårdutbildning - SFA. Denna typ av snabbspår kan utvecklas till fler strategiskt riktiga branscher och yrken där det finns en obalans i arbetskraftsutbud och efterfrågan.

5.5 Miljö

Att minska regionens och länets miljö- och klimatpåverkan är en av de viktigaste strategiska uppgifter regionen står inför. Det gör vi genom att bedriva ett målinriktat och ambitiöst miljöarbete i alla regionens verksamheter.

En viktig del av klimatarbetet är att reducera bilarnas negativa inverkan på miljön. Ett led är att ytterligare bygga ut kollektivtrafiken. Satsningar som vi nu gör. En annan del är att stimulera att fordonsparken förnyas och att fler elbilar används.

Vi vill även se fler elbussar inom kollektivtrafiken. Det minskar inte bara utsläppen utan sänker även bullernivån. Regionen är en stor fastighetsägare och dessutom är många av fastigheterna väldigt energiintensiva. Därför är det av yttersta vikt att regionen kontinuerligt jobbar med energieffektiviseringsåtgärder för att minska fastigheternas energibehov. Hur man tar till sig nya tekniker och hur lokaler används är exempel på områden som kan ge minskade miljökonsekvenser men också minskade omkostnader för fastigheten i sig.

Diskussioner och planering pågår för att bygga tre nya sjukhusbyggnader i; Sala, Västerås och Köping. Möjligheten bör tas till vara att prova och utveckla ny teknik. Inte minst viktigt är området belysning, där det finns högt uppsatta nationella mål vad gäller LED-lampor.

Miljökrav och miljöpåverkan bör ställas när det gäller all upphandling. Särskilt viktigt är att miljökraven ställs vid nybyggnationer av fastigheter. Klimatsmarta val gällande i såväl byggnadsteknik som byggmaterial ska vara en självklarhet där regionen bygger nytt och bygger om.

Regionens arbete med miljö ska också omfatta åtgärder för att fler anställda väljer att inte ta bilen till jobbet utan istället väljer att åka kollektivt eller cykla.

Förskrivning av läkemedel är en självklar och nödvändig del inom all hälso- och sjukvård. Många läkemedel har dock inte bara en positiv läkande effekt utan även en negativ miljöpåverkan. Läkemedelsrester som kommer ut i naturen är ett hot mot våra vatten- och ekosystemen, därför är det viktigt att jobba aktivt med exempelvis minskad förskrivning av diklofenak. Förutom minskad och mer restriktiv förskrivning är det viktigt att jobba med information till patienter och medborgare om vikten av att lämna in överblivna läkemedel till apotek för destruktion. Att minska förskrivningen av antibiotika är sedan länge ett inarbetat förfarande. Det behöver hållas i och fler läkemedel behöver hanteras restriktivt, för såväl hälsa som miljö. Vi välkomnar de skärpta målen i nya miljöprogrammet avseende minskad förskrivning av antibiotika. Regionen saknar en handlingplan mot spridningen av mikroplaster som förorenar våra vattendrag.

Förslag till beslut:

- Att ett prioriteringsarbete genomförs för vårdens IT-system
- Att införa mätetal som mäter digitaliserings nyttoeffekter
- Att alla medarbetare ska ha ett personligt e-mål
- Att avsätta 5 mkr för moderna IT-lösningar
- Att crowd-funding införs inom kulturverksamheten
- Att utreda snabbspår liknande SFA inom strategiskt viktiga branscher
- Att ta fram en handlingsplan mot spridning av mikroplaster
- Att verka för fler elbussar inom kollektivtrafiken

6. Målområde ”Effektiv verksamhet av god kvalitet”

6.1 Digitalisering

Digitalisering och öppenhet är för Allians för Västmanland huvudord för att förbättra och få en mer tillgänglig vård i hela länet. De utmaningar som regionens sjukvårdande enheter står för kan bara mötas genom att hitta effektivare arbetssätt att arbeta utifrån, där är digitalisering en stor tillgång som ska nyttjas och komma alla till del.

Digitalisering betyder inte, för Allians för Västmanland, en avpersonifiering av vården. Det personliga mötet är fortfarande en viktig del och den personcentrerade vården behöver få ett starkare fäste för en mer tillgänglig vård. Digitalisering betyder i större grad att skapa bättre rutiner och hantering som snabbar på vårdkedjan och kortar den till för patienten minsta möjliga vårdtiden. Den digitala utmaningen måste tydligare upp på regionens agenda för att inte halka efter. Vi vill lägga särskilda medel på att etablera former för digitala vårdkontakter. Det kan handla om läkarbesök i primär- eller specialistvård eller där verksamheten ser att det skulle göra mest nytta för att vården ska bli mer tillgänglig och enklare att kontakta.

Det är inte bara digitaliseringen som ger nya perspektiv och förutsättningar för framtidens vård. Forskning, nya mediciner och behandlingsmetoder skapar också förutsättningar för vården att behandla fler diagnoser. Men det kräver också hälsoekonomiska avväganden och underlag för att ge vägledning till beslut.

6.2 Vårdgaranti och patientens väntan

Alliansen vill i vår budget prioritera satsningar som leder mot bättre vårdkvalitet och med högre tillgänglighet mot patienter och invånare. Alla västmanlänningar har rätt till rätt vård inom rätt tid. Sedan den nationella kömiljarden försvann ser vi oroande på utvecklingen med längre vårdköer och sämre tillgänglighet inom flera verksamheter. Vårdköer och väntan gör ingen patient gott och tiderna för vårdgaranti används mer som förväntad väntetid än det tak som det är tänkt. Här behövs tydligare styrning mot en mer tillgänglig vårdkedja från första besöket till dess patienten är färdigbehandlad. För att klara det vill Alliansen fokusera på åtgärder som alla har styrande effekt.

Alliansen vill skärpa reglerna för vårdgarantin. Vårt förslag innebär vård inom 0, 7, 40 respektive 60 dagar. För att tydligare sätta rätt vård i rätt tid i fokus vill alliansen införa ett stimulansmedelpaket för tillgänglighet där hela vårdkedjan mäts och de verksamheter som klarar vårdgarantin och kortar vårdkedjan får ta del av en bonus - kömiljoner. Alliansen vill även inrätta en stödfunktion för såväl patienter som verksamheter i form av ett vårdgarantikontor. Vårdgarantikontoret tar över det ansvar som i dag ligger på kliniker att hitta alternativa vårdgivare i de fall där Region Västmanland inte klarar av att ge vård i enlighet med vårdgarantin.

Kötider betyder inte bara väntan utan även oro hos

patienter och anhöriga. Många gånger måste patienter, i onödan, kontakta vården för att förvissa sig om hens remiss eller tidsbokning inte fallit ur systemet. Väntan och ovissheten om vad som händer kräver mycket av patienten och där kontakten med vården är alldeles för snårig och otillgänglig. Alliansen vill därför stärka stödet för patienter och anhöriga genom så kallade patientlotsar, där patientlotsen kan vara den fasta vårdkontakten som ger trygghet i vårdkedjan. En viktig utmaning för att förbättra tillgängligheten och kvaliteten i vården är att Region Västmanland i större utsträckning måste utvecklas till en mer lärande organisation. En organisation som ser helheten och där verksamheter lär av varandras förbättringsarbeten.

6.3 Patienter tvingas kvar i vården

De mest sjuka äldre är en patientgrupp som är extra viktig att värna om. Äldre som är drabbade av flera olika sjukdomar spenderar ofta långa, ibland onödigt långa, vistelser på sjukhusen. De är ofta återkommande patienter där återinlägningsgraden är hög. För att öka kvaliteten på vården till äldre och multisjuka har Alliansen tidigare föreslagit ett tätare samarbete mellan landstinget och länets kommuner, bland annat genom att låta läkare ronda på äldreboenden. Ett förslag som vi anser borde undersökas vidare för att se hur ett införande skulle kunna ske.

Ett annat problem som drabbar äldre patienter är att de blir kvar på sjukhusen trots att de är medicinskt färdigbehandlade. Detta beror främst på att det saknas korttidsplatser eller andra former av vårdplatser i kommunerna dit de färdigbehandlade patienterna kan flyttas, om de inte klarar sig själva i hemmet. För att lösa denna problematik vill Alliansen ta ett helhetsgrepp och lösa mer av vården i hemmet och därmed bespara sköra patienter långa och ofta återkommande vårdbesök. Tidigare har Alliansen föreslagit att 20 utskrivningsplatser ska inrättas. För att minska behovet av utskrivningsplatser vill vi se en utveckling av den mobila hemvården gemensamt med AH-team, palliativ vård och mobil familjeläkare. Det finns ett flertal förebilder i landet idag, bland annat den lasaretsanslutna hemsjukvården i Enköping och Skaraborgsmodellen som handlar om mobil närvård i samverkan med kommunen.

6.4 Tillgänglig vård i hela länet

För att erbjuda alla länsinvånare en jämlik vård förutsätts det att regionen bedriver vård i hela länet, i egen regi eller i privat regi genom entreprenad. Alliansen välkomnar flera utförare och vårdgivare och anser att det bidrar positivt till kvaliteten och tillgängligheten för vården i länet. För att öka tillgängligheten och patientsäkerheten vill alliansen snarast införa ett gemensamt journalsystem för samtliga vårdgivare i Västmanland där även kommunerna ges möjlighet att ingå.

Vård i hela länet handlar i första hand om en väl utbyggd primärvård som svarar mot patienters och befolkningens behov. Men det handlar också om närhet till specialistvård som kan ges på sjukhus eller i vissa fall i hemmet. Länsdelssjukhusen är en viktig resurs som Alliansen vill utveckla. Många besök som idag koncentreras till Västerås fastän kompetensen och kunskapen finns på närmare håll. Att se till länsdelssjukhusens kompetensområden och utveckla dessa ger inte bara närhet till vård det gör också sjukhusen mer attraktiva som arbetsplatser och möjligheten att rekrytera och behålla personal förenklas. Allt kan inte göras på de mindre sjukhusen, men man ska vara bra på det man gör. Exemplet är Alliansens satsningar på dagkirurgin i Köping.

Psykiatri i Västmanland brottas med en rad problem. Från Alliansen har vi varit tydliga under flera år att psykiatri behöver förstärkas, inte nedrustas. Vi efterlyser här en genomlysning och redovisning av hur effektiv den västmanländska psykiatriska vården är. Detta eftersom vårddköerna är långa, rekrytering och bemanning bekymmersam och patienter därigenom väljer andra vårdgivare.

Möjligheten att erbjuda KBT både till vuxna patienter och patienter inom barn- och ungdomspsykiatri bygger till stor del på vilken kompetens som finns inom Region Västmanlands psykiatriverksamhet. Idag ges endast ett fåtal medarbetare inom psykiatri möjligheten att gå Steg I-utbildningen för grundläggande psykoterapi med KBT-inriktning. Det är inte tillräckligt om rekommendationerna i de nationella riktlinjerna ska uppfyllas. Psykiatri är idag redan hårt ansträngd och klarar regionen inte av att hämta hem detta utbildningsglapp riskerar ännu fler personer med depression och ångestsyndrom få vänta på vård eller tvingas söka sig någon annanstans. Här behövs med andra ord en kraftansträngning för att klara vården och för att höja medarbetarnas kompetenser. Alliansen föreslår att en Steg I-utbildning för grundläggande psykoterapi startar i Västmanland.

Antalet självmord är i Västmanland fortfarande på en hög nivå, även om antalet fall minskat de senaste åren. Därför är det viktigt att ett sammanhängande och aktivt arbete kring suicidprevention finns inom regionen, där inte bara psykiatri ingår utan även övriga verksamheter har här ett stort ansvar för det förebyggande arbetet. Alliansen

vill här förstärka arbetet med en satsning på 1,5 mkr.

Att lösa bemanning och kompetensen inom psykiatri är viktigt för att öka tillgängligheten till psykiatrisk vård. Att arbeta mot ett oberoende av hyrpersonal är viktigt för att lösa psykiatrins utmaningar men får samtidigt inte skapa långtgående konsekvenser för de personer som är i behov av psykiatrins insatser. Sedan nedmonteringen av Lövhaga har den behovs- eller brukarstyrda psykiatri nästan försvunnit. För att sänka tröskeln till den psykiatriska vården vill Alliansen därför införa självinskrivning inom psykiatri. Utifrån den forskning som bedrivs i Västmanland finns det goda förutsättningar att etablera ett Barn- och ungdomspsykiatriskt centrum med inriktning på slutenvård i Region Västmanland. Ett stärkt fokus och satsning på BUP-centrum skulle även skapa en ny trygghet och stabilitet inom BUP. Vi föreslår även att regionens rättspsykiatriska klinik utvecklas till ett rättspsykiatriskt centrum. Det bör ske i nära samarbete med Centrum för klinisk forskning.

När driften av Bergslagsjukhuset går över till regionen blir samverkan mellan primärvården och sjukhuset extra viktig att klara av. En utmaning som måste lösas blir personalförsörjningen där huvudmannen tidigare kunnat jobba effektivt och gränslöst mellan vårdcentralen och sjukhusvården. Alliansen vill även se täta uppföljningar med hur verksamheten utvecklar sig såväl professionellt som ekonomiskt vid Bergslagsjukhuset och ser det som en förutsättning för att regionen ska klara av driften i egen regi.

6.5 Habilitering & rehabilitering

En välutbyggd och patientcentrerad rehabilitering och habilitering är viktig för att patienter snabbt ska komma tillbaka till den vardag man hade innan sin sjukdom. En patientcentrerad rehabilitering är också en tillgänglig rehabilitering, därför anser Alliansen att flexiblare och mer generösa öppettider för rehab-patienter är en självklarhet.

Sjukhusen har fått nationella utmärkelser flera år i rad för sina snabba och effektiva insatser till personer som drabbas av en stroke. Stroke är dock en sjukdom som påverkar den drabbades fortsatta liv, i större eller mindre omfattning och därför är den efterföljande rehabiliteringen väldigt viktig. Men även om Region Västmanland är i nationell topp avseende omhändertagande av strokesjuka gäller det tyvärr inte den långsiktiga rehabiliteringen oavsett vilken sjukdom patienten drabbats av. I detta avseende behöver Region Västmanland förbättra sig avsevärt för att kunna ge drabbade patienter bättre möjligheter att komma tillbaka till en fullvärdig vardag efter långvarig sjukdom. Det handlar om planering, typ av insatser och hur och var rehabiliteringen utförs som måste bli bättre.

Språkträning är ett exempel där fler behöver få tillgång till fler insatser. Alliansen har länge drivit på för att få till en rehabiliteringskurs för afatiker i samband med Tärna folkhögskola. Det skulle kunna vara ett sätt att stärka rehabiliteringsmöjligheterna. Ett annat sätt att öka möjligheten till rehabilitering och habilitering är att införa valfrihet för patienten vilken vårdgivare den kan välja för rehabilitering eller habilitering.

6.6 Kost

Måltiden är en viktig del av en sjukhusvistelse. Den ger energi och näring och bör vara den del av sjukperioden vid sjukhuset som mest känns hemmavan. Då är det viktigt att det också märks och känns igen i matens kvalitet, presentation och servering.

Regionens kostverksamhet som är ett samarbete med Region Uppsala har några goda år av uppmärksamhet och vunna priser. Det är ett gott betyg på verksamheten och som gjort att vårt koncept ses som ett föredöme för flera andra landsting och regioner. Det är positivt och med det utgångsläget måste verksamheten fortsätta att utvecklas och framförallt komma i balans med sin ekonomi. I det ekonomiska arbetet är det viktigt att kost hittar egna åtgärder och effektiviseringar för en ekonomi i balans. Lösningen får inte enbart bestå i att sälja fler tjänster till andra verksamheter inom regionen som även de har ansträngda ekonomiska budgetar. Det finns till exempel stor outnyttjad tillverkningskapacitet i Sveaköket på sjukhusområdet i Västerås. Arbeta pågår för att hitta andra offentliga verksamheter att leverera till. Detta arbete behöver intensifieras.

Kost och livsmedel är även verksamheter som kan bidra till regionens minskade klimatpåverkan. Det kan handla om effektivare transporter, minskade transporter och att transporter ska ske med fordon som drivs på förnyelsebara bränslen. Till en mycket stor del handlar det också om vilka livsmedel som köps in. Det har och finns fortfarande en tydlig styrning mot fler ekologiska livsmedel vid inköp. Alliansen vill se fler parametrar att ta hänsyn till än enbart KRAV- eller ekologisk märkning. Genom att öka andelen svenska råvaror kan vi öka miljöaspekterna avsevärt, då svenskt jordbruk har betydligt mindre klimatpåverkan internationellt sätt. Fler svenska råvaror innebär i stor grad också minskade transporter.

6.7 Folktandvården Västmanland AB

Folktandvården Västmanland AB (FTV) är ett av regionen helägt bolag som bedriver allmäntandvård och sjukhus-tandvård i länets samtliga kommuner. Under 2016 fick totalt 196 386 personer tandvård utförd på någon av Folktandvårdens kliniker. En viss ökning bland barn och unga men däremot en minskning bland vuxnas besök kan särskiljas. Redan 2015 märktes även en större andel asylsökande som var i behov av tandvård och ökningen fortsatte tydligt även under 2016 då totalt 6 919 barn och unga och 2 224 vuxna asylsökande togs emot av FTV. Äldres och socioekonomiskt svaga grupper, däribland asylsökande eller nya medborgare, är en stor utmaning för att kunna erbjuda en jämlik tandvård som når alla grupper i samhället.

Det förebyggande arbetet med en god munhälsa är och blir en allt viktigare del i FTV:s arbete. Det syns i det arbete som riktas mot förskoleklass, skola och äldreomsorg, något som skapar goda förutsättningar för fler att se värdet av en god munhälsa.

Frisktandvård och friskvårdsavtal är också ett arbets-sätt för att fler ska få en tillgänglig och mindre kostsam tandvård. Totalt har 3 356 personer tecknat så kallade friskvårdsavtal, vilket innebär att efter en bedömning av

munhälsan, betalar man ett belopp per månad till FTV för sitt framtida behov av tandvård. Fler personer bör förmås att teckna friskvårdsavtal. Kanske behövs riktad information om avtalets fördelar och innehåll, för att väcka intresse hos fler patienter att teckna avtal. För att stimulera sådan utveckling, föreslår Alliansen att kliniker som lyckas få fler att teckna sig för friskvårdsavtal också ska premieras för det.

Förslag till beslut:

- Att etablera digitala former för olika vårdkontakter
- Att hälsoekonomiska bedömningar och arbetssätt för att utöva dessa tas fram
- Att skärpa gränserna för vårdgarantin till 0, 7, 40 respektive 60 dagar
- Att inrätta ett vårdgarantikontor, för att erbjuda fler patienter vård inom vårdgarantins gränser
- Att anslå 15 miljoner 2018 för att införa en intern "kömiljard" som stärker och tydliggör vikten av tillgänglighetsarbetet
- Att inrätta patientlotsar vid samtliga sjukhus och inom primärvården för att stärka patient- och anhörigstödet
- Att ta ett helhetsgrepp kring AH-team, palliativ vård, utskrivningsplatser och mobil familjeläkare för att skapa en närmare vård
- Att införa självinskrivning inom psykiatrin
- Att inrätta ett rättspsykiatriskt centrum
- Att inrätta ett Barn- och ungdomspsykiatriskt centrum
- Att starta en Steg I-utbildning för grundläggande psykoterapi
- Att rehabpatienter ges större möjlighet att träna på flexibla tider
- Att införa valfrihet för rehabilitering och habilitering
- Att miljöhänsyn ska tas vid inköp av livsmedel och därmed öka andelen svenska livsmedel, inte bara ekologiska
- Att anslå 1,5 mkr för att säkerställa arbetet med suicidprevention

7. Målområde ”En stark och uthållig ekonomi”

Region Västmanland står inför stora utmaningar under planperioden och åren därefter. Positivt är att medellivslängden ökar och att allt fler blir äldre. Antalet västmanlänningar blir fler. Skatteintäkterna ökar. Folkhälsan förbättras och hälso- och sjukvården förmår klara av allt mer komplicerade diagnoser och behandlingar.

Utmanande är de stora pensionsavgångar inte minst i Region Västmanland står inför, vilket innebär svårigheter att nyrekrytera kompetent personal. En allt äldre befolkning innebär ökande behov av geriatrisk hälso- och sjukvård. Ökningstakten vad det gäller skatteintäkterna minskar. Underskotten inom Västmanlands sjukhus och PPHV är inte under kontroll. Stora investeringar i nya lokaler leder på sikt till ökat upplåningsbehov och högre lokalkostnader. Den medicintekniska utvecklingen ställer krav på ny kompetens. Konkurrensen om anställda inom hälso- och sjukvården ökar. Utmaningarna är många och de blir fler men med rätt politik och ledning ökar möjligheterna att lyckas.

Primärvården i Västmanland dras med ständiga underskott och svårigheter att rekrytera personal. Regionens erfarenheter av att placera verksamheter i bolagsform är goda. Åkeriet och Folk tandvården Västmanland AB är två framgångsrika exempel. Allians för Västmanland föreslår att driften av Region Västmanlands egendrivna primärvård samlas i ett aktiebolag. Samtidigt anslås medel enligt norrbottensmodellen för att kompensera den privat drivna primärvården för de ojämlikheter som är vad gäller regionens underskottsbidrag till den regiondrivna primärvården.

Allians för Västmanland anser att regionen ska leva upp till kravet om god ekonomisk hushållning. De två senaste åren har regionen klarat kraven. Det har varit möjligt genom ökande statsbidrag och avkastning från pensionsportföljen. Redovisningsmässigt väljer Alliansen att lyfta in 30 mkr 2018, 60 mkr 2019 och 90 mkr 2020 av finansnettot i budget- och plan.

Behovet av investeringar i lokaler är stort. Samtidigt kan vi konstatera att den byggboom som nu är innebär att kostnaderna per nyproducerad kvadratmeter yta stiger dramatiskt. Det finns därför anledning att göra omprioriteringar i investeringsplanen. Det kan innebära att senarelägga vissa investeringar och se till alternativa lösningar istället för nyproduktion.

Alliansen anser att utvecklingen mot mer enhetligt taxsystem är bra men att det bör vara skillnad om besöket sker på ordinarie och planerad tid eller jourtid. Av den anledningen föreslås att jourtidsavgiften är kvar. Samtidigt föreslås att patientavgift för personer som färdigbehandlats av ambulanspersonal ska tas ut. Sent avbokade besök i vården kostar regionen omkring sju miljoner kronor per år. Alliansen vill att en avgift ska kunna tas ut för den som avbokar sitt besök mindre än 24 timmar innan besöket.

Krav på att landsting och regioner aktivt måste bedriva ett omfattande nivåstruktureringsarbete ökar. Samti-

digt ökar patienternas möjligheter att själva göra sina prioriteringar var de ska få sin vård i takt med växande kunskaper om vårdval och möjliga vårdgivare. Vi anser att regionen måste bli tydligare med vad som ska Region Västmanlands spetsområden i framtiden och rikta investeringar till de områden som är aktuella. Regionens hälso- och sjukvård ska vara ett alternativ inte bara för de egna invånarna utan även för andra landsting och regioner, privata vårdgivare och patienter från andra delar av landet. På initiativ från Allians för Västmanland har ett sådant arbete inletts vid Västmanlands Sjukhus. Det leder enligt vår mening till ökade intäkter till den västmanländska sjukvården motsvarande 30 mkr per år redan 2018. Det är av högsta prioritet att Region Västmanland framstår som en attraktiv arbetsgivare. En utveckling enligt våra förslag innebär också att hälso- och sjukvården i Västmanland framstår som mer intressant att ta anställning i. Det är bland annat därför som vi föreslår ökade resurser för post-doc tjänster och ST-platser.

Region Västmanland upphandlar varje år varor och tjänster till stora belopp. Samtidigt visar både revisionsrapporter och varuförsörjningsnämndens statistik att mycket av inköpen görs utanför avtalen. Detta måste åtgärdas. Senast 2020 ska regionens inköp följa avtalen.

Förslag till beslut:

- Att regionen ska leva upp till kravet om god ekonomisk hushållning under budget och planperioden
- Att det ekonomiska resultatet för 2018 fastställs till 190,1 mkr, 2019 till 236,4 mkr och 2020 till 182,9 mkr
- Att införa patientavgift för personer som färdigbehandlats av ambulanspersonal
- Att jourtidsavgiften 100 kronor vid akutbesök tillämpas
- Att öka intäkterna av såld vård
- Att se över och omprioritera investeringsbudgeten
- Att samla regiondriven primärvård i ett bolag
- Att kompensera ojämlikheter inom vårdvalet för primärvården enligt norrbottensmodellen
- Att införa en avgift för sena avbokningar inom vården
- Att upphandlade avtal följs i högre grad

8. Tabeller

Ramar					
	Ram 2016	Ram 2017	Ram 2018	Plan 2019	Plan 2020
<i>Regionersättning i miljoner kronor</i>					
Regionstyrelsen som driftnämnd					
Västmanlands sjukhus, ram	3 718,6	3 975,4	4 125,6	4 235,2	4 344,90
Extra ersättning Västmanlands sjukhus	100,0	50,0			
Primärvård, psykiatri och habiliteringsverksamhet	738,1	793,7	799,1	821,9	842,9
Verksamhets och ledningsstöd	37,4	40,3	40,7	41,2	41,6
Regionsstyrelsen som strategisk styrelse					
Regionkontoret	2 164,7	2 337,4	2 382,3	2 466,9	2 536,70
varav Vårdval	1 278,7	1 419,0	1 447,3	1 511,5	1 566,40
varav Regionkontoret		918,4	935,0	955,4	970,3
Kollektivtrafiknämnd	261,3	270,7	279,5	289,7	298,8
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli					
Patientnämnden inkl kansli	4,0	4,9	5,1	5,3	5,5
Förtroendevalda och bidrag till politiska partier	35,0	35,0	36,1	37,3	38,3
Revisionen	4,6	4,7	4,9	5,1	5,3
Summa fördelat till verksamheter	7 063,7	7 512,1	7 673,3	7 902,6	8 114,0
Anslaget till regionstyrelsens förfogande	272,2	196,7	234,2	210,7	197,4
Effektiviseringskrav					
SUMMA VERKSAMHET	7 335,9	7 708,8	7 907,5	8 113,3	8 311,4
Gemensamma kostnader och intäkter	149,6	173,2	146,5	132,2	237,3
SUMMA DRIFTBUDGET	7 485,5	7 882,0	8 054,0	8 245,5	8 548,7

Resultat					
	Bokslut 2016	Budget 2017	Kalkyl 2018	Kalkyl 2019	Kalkyl 2020
<i>Belopp i miljoner kronor</i>					
Verksamhetens intäkter	1 483,6	1 450,0	1 470,0	1 490,0	1 510,0
Verksamhetens kostnader	- 8 750,2	- 9 055,4	- 9 239,0	- 9 440,5	- 9 753,7
Avskrivningar	- 267,1	- 276,6	- 285,0	- 295,0	- 305,0
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-7 533,7	-7 882,0	-8 054,0	-8 245,5	-8 548,7
Skatteintäkter	5 894,8	6 108,9	6 362,5	6 566,8	6 792,8
Generella statsbidrag och utjämning	1 733,1	1 825,8	1 863,7	1 909,4	1 934,6
Finansiella intäkter	116,3	146,8	101,2	86,4	85,9
Finansiella kostnader	- 41,6	- 89,5	- 113,3	- 140,7	- 171,7
Finansnetto			30,0	60,0	90,0
Resultat	168,9	110,0	190,1	236,4	182,9

Specifikation av anslaget till regionstyrelsens förfogande				
Belopp i miljoner kronor	Budget 2017	Budget 2018	Plan 2019	Plan 2020
Region Västmanland innovation	2,0	2,0	2,0	2,0
Utdelning forskningsfonden	1,0	1,0	1,0	1,0
Omställning och kompetensutveckling	10,0	10,0	10,0	10,0
Satsningar på läkarförsörjningen	6,3	6,3	6,3	6,3
Utökad satsning på post doc, AT och ST tjänster		8,0	8,0	8,0
Personalpolitiska medel inkl strategi för löner och förmåner	22,7	28,4	31,5	31,5
Mottagning för hemlösa i Köping	0,3	0,3	0,3	0,3
Riktade hälsoundersökningar en åldersgrupp	3,3	3,3	3,3	3,3
Utökning ett hälsocenter, avvakta utvärderingen		0,0	0,0	0,0
Introduktionstjänster Oxbäckens vårdcentral	5,0	5,0	5,0	5,0
Vaccination mot Rotavirus och hepatit B i det allmänna barnvaccinationsprogrammet samt vaccination A och B för män som har sex med män	2,0	2,0	2,0	2,0
Kortare väntetider i cancervården förutsatt statsbidrag	10,9	10,9		
statsbidrag	13,3	13,3	13,3	
Utveckling av den sjukhusanslutna hemsjukvården	6,6	6,6	6,6	6,6
Tillnyktringsenhet	6,0	6,0	6,0	6,0
E-hälsa	10,0	10,0	10,0	10,0
Kostnader papperslösa o gömda - motsvarar statsbidraget	8,1	8,1	8,1	8,1
Utveckla VNS och VNA	2,1	2,1	2,1	2,1
Ökade hyreskostnader	5,0	10,0	15,0	15,0
Utökning kollektivtrafiken	15,0	24,0	32,0	32,0
Samlad satsning på utskrivningsplatser, palliativ vård, AH team och mobil läkare		10,0	10,0	10,0
Patientlots och vårdgarantikontor		5,0	5,0	5,0
Nattjänstgöring och huvudhandledare		8,0	8,0	8,0
Kömiljoner		15,0	0,0	0,0
Digitalisering		5,0	5,0	5,0
LTV Innovation		2,0	2,0	2,0
Kompensation privata vårdgivare		7,0	7,0	7,0
Steg 1 utbildning Psykoterapeut		1,0	1,0	1,0
Säkerställa arbetet med suicidprevention		1,5	1,5	1,5
Överenskommelse med civilsamhället		0,5	0,5	0,5
Summa reserverat	129,6	212,3	202,5	189,2
Buffert/Egentligt oförutsett	67,1	21,9	8,2	8,2
Summa till regionstyrelsens förfogande	196,7	234,2	210,7	197,4

Investeringsbudget 2017 samt bedömda behov 2018-2020.

Belopp i miljoner kronor	Budget 2017	Behov 2018	Behov 2019	Behov 2020
Immateriella tillgångar	15	15	15	15
Inventarier och utrustning	165	175	165	165
Byggnadsinvesteringar	300	325	325	325
Investeringar totalt	480	515	505	505